

मतदार यादीमधील नोंदणीमध्ये दुरुस्ती, नाव वगळणी, नविन नोंदणी तसेच मतदार यादीतील नोंदणीस आधार क्रमांक जोडणी इत्यादी प्रक्रीया गावातील नागरीकांपर्यंत सुलभतेने पोहचव्या याकरिता विशेष ग्रामसभेचे आयोजन करण्याबाबत

**महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग**

शासन परिपत्रक क्रमांक: ग्रापंनि-२०२२/ प्र.क्र.१३९/पं.रा.-२

बांधकाम भवन, २५, मईबान रोड, फोर्ट,

मुंबई- ४०० ००१

तारीख : २० सप्टेंबर, २०२२

वाचा :-

१. भारत निवडणूक आयोगाचे पत्र क्र. २३/२०२२-ERS (Vol.II), दिनांक २५ जुलै, २०२२.
२. भारत निवडणूक आयोगाचे पत्र क्र. ४९१/ECI/LET/FUNC/SVEEP- II/Vol/SSR/ २०२२, दिनांक २८ जुलै, २०२२.
३. अपर मुख्य सचिव तथा मुख्य निवडणूक अधिकारी यांचे अर्धशासकीय पत्र क्र. संकिर्ण २०२२/प्र.क्र. ५८३ /२२/२३, दिनांक २९ ऑगस्ट, २०२२.

शासन परिपत्रक :-

भारत निवडणूक आयोगाकडून दरवर्षी विशेष संक्षिप्त पुनरिक्षण कार्यक्रमांतर्गत अस्तित्वात असलेल्या मतदार यादीची पडताळणी व दुरुस्ती करून ती त्रुटी विरहीत करण्याचा व दिनांक ०१ जानेवारी या अर्हता दिनांकानुसार नविन मतदार नाव नोंदणी करून मतदार यादी सुधारित करण्याचा कार्यक्रम राबविण्यात येतो. विशेष संक्षिप्त पुनरिक्षण कार्यक्रम, २०२३ मध्ये दिनांक १ जानेवारी, २०२३ रोजी १८ वर्षे पूर्ण करणारे नवमतदार यांची नोंदणी करून मतदार यादी सुधारीत करण्याचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात येत आहे. तसेच सन २०२३ पासून दरवर्षी दिनांक १ जानेवारी, ०१ एप्रिल, ०१ जुलै व ०१ ऑक्टोबर अशा चार अर्हता दिनांकानुसार वा त्यापुर्वी १८ वर्ष पुर्ण होणाऱ्या नागरीकांना मतदार यादीमध्ये आगाऊ नाव नोंदणी करता येणार आहे. सदर विशेष संक्षिप्त पुनरिक्षण कार्यक्रमांतर्गत दिनांक ०९ नोव्हेंबर, २०२२ रोजी राज्यातील सर्व विधानसभा मतदारसंघातील प्रारूप मतदार याद्या

प्रसिद्ध करण्यात येणार आहेत व दिनांक ९ नोव्हेंबर, २०२२ ते दिनांक ८ डिसेंबर, २०२२ या कालावधीत दावे व हरकती स्विकारण्यात येणार आहेत. यामुळे वार्षिक संक्षिप्त पुनरीक्षण कार्यक्रम, २०२३ अंतर्गत दिनांक ०१ ऑक्टोबर, २०२३ या दिनांकापर्यंत १८ वर्ष पूर्ण करणाऱ्या नवयुवकांना मतदार नाव नोंदणीसाठी (दिनांक ९ नोव्हेंबर, २०२२ नंतर) आगाऊ अर्ज सादर करता येणार आहेत.

विशेष संक्षिप्त पुनरिक्षण कार्यक्रम, २०२३ अंतर्गत नागरिकांनी मतदार यादीतील त्यांची नोंदणी तपासणी करण्याचा व नविन मतदारांनी नाव नोंदणी करण्याचा उपक्रम तसेच मतदार यादीतील नोंदीला आधार क्रमांक जोडण्याचा उपक्रम गावातील प्रत्येक नागरिकांपर्यंत सुलभतेने पोहचवा याकरीता प्रत्येक गावामध्ये एका विशेष ग्रामसभेचे आयोजन दिनांक ९ नोव्हेंबर, २०२२ ते दिनांक ८ डिसेंबर, २०२२ या कालावधीत करण्याची विनंती प्रधान सचिव तथा मुख्य निवडणूक अधिकारी, महाराष्ट्र राज्य यांच्याकडून करण्यात आली आहे.

२. त्यानुसार राज्यातील सर्व ग्रामपंचायतींना असे निदेश देण्यात येत आहेत की, त्यांनी दिनांक १० नोव्हेंबर, २०२२ रोजी संपूर्ण राज्यातील ग्रामपंचायतीमध्ये मतदार यादीच्या विशेष संक्षिप्त पुनरिक्षण कार्यक्रमासाठी एका विशेष ग्रामसभेचे आयोजन करण्यात यावे.

३. सदर विशेष ग्रामसभेमध्ये मतदार यादीच्या विशेष संक्षिप्त पुनरिक्षण कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने खालील उपक्रम करण्यात यावेत.

- I. ग्रामपंचायतीची अस्तित्वात असलेली मतदार यादी ग्रामसभेमध्ये गावातील सर्व नागरिकांना पहाण्यासाठी/तपासण्यासाठी उपलब्ध करून देण्यात यावी. तसेच या यादीचे ग्रामसभेमध्ये वाचन करण्यात यावे.
- II. गावातील सर्व नागरिकांना मतदार यादीमधील नोंदी तपासून घेण्यासाठी सांगण्यात यावे.
- III. गावातील मतदार यादीमधील नोंदणी झालेल्या मतदारांच्या नोंदणीचे प्रमाणिकरण करण्यासाठी त्यांचा आधार क्रमांक NVSP, Voter Helpline App व GARUDA App द्वारे गोळा करण्यात यावा,
- IV. मतदार यादीमधील नोंदीबाबत नागरीकांना हरकती असल्यास त्यांना नोंदीमध्ये दुरुस्ती करावयाची असल्यास किंवा नांव नसलेल्या पात्र नागरिकांना त्यांचे नांव नव्याने नोंदवावयाचे असल्यास त्यांना विहित अर्ज फॉर्म तेथेच ग्रामसभेत उपलब्ध करून द्यावेत. याकरीता ग्रामपंचायत कार्यालयाने आधीच संबंधित मतदार नोंदणी अधिकारी कार्यालय/ तहसिल कार्यालयाकडून आवश्यक अर्जाच्या फॉर्मचे नमुने उपलब्ध करून घ्यावेत. या अंतर्गत मयत मतदारांची वगळणी, कायम स्थलांतरीत

मतदारांची वगळणी, लग्न होऊन बाहेर गेलेल्या महिलांच्या नावाची वगळणी तसेच लग्न होऊन गावात आलेल्या महिलांच्या नावाची नोंदणी. PWD मतदार चिन्हांकित करणे व ज्यांचे दिनांक ०१/०१/२०२३ रोजी १८ वर्ष पूर्ण होत आहे त्यांची नवीन मतदार म्हणून नोंदणी, तसेच ज्यांचे दिनांक ०१ ऑक्टोबर, २०२३ रोजी पर्यंत १८ वर्ष पूर्ण होणार आहेत, त्यांच्याकडून नविन मतदार नोंदणीसाठी आगाऊ अर्ज घेणे, या कामावर भर देण्यात यावा.

- V. ग्रामसेवक किंवा संबंधित गावातील मतदान केंद्रस्तरीय अधिकारी (BLO) यांनी नागरिकांना अर्ज भरण्याबाबत मार्गदर्शन करावे. या कामासाठी गाव कामगार व तलाठी यांनी सहकार्य करावे.
 - VI. नागरिकांकडून प्राप्त होणाऱ्या हरकती/आक्षेप/दुरुस्ती वा नांव नोंदणीच्या अर्जाचे संकलन करून ग्रामपंचायत कार्यालयाने संबंधित मतदार नोंदणी अधिकारी कार्यालयाकडे पाठवावे.
 - VII. शक्य असल्यास. सदर ग्रामसभेमध्ये नागरिकांना ऑनलाईन नांव नोंदणी NVSP Portal/ Voter Helpline App वरून कशी करता येते याबाबत मतदान केंद्रस्तरीय अधिकारी (BLO) यांनी माहिती द्यावी.
 - VIII. नागरिकांना मतदार नोंदणी अधिकारी कार्यालयाकडून मतदार यादीबाबतचे कामकाज कसे चालते याची माहिती मतदान केंद्रस्तरीय अधिकारी (BLO) यांनी माहिती द्यावी.
 - IX. नागरिकांना संबंधित मतदार नोंदणी अधिकारी, संबंधित मतदान केंद्रस्तरीय अधिकारी (BLO) यांचे नांव, संपर्क क्रमांक उपलब्ध करून द्यावेत.
 - X. संबंधित मतदान केंद्रस्तरीय अधिकारी (BLO) यांनी ग्रामसभेमध्ये गावातील नागरिकांनी दिलेल्या हरकती / आक्षेप/दुरुस्ती या नांव नोंदणांच्या अर्जाची स्थितीबाबत त्या नागरिकांना कोठून व कशी माहिती मिळेल याबाबत मार्गदर्शन करावे.
४. वरीलप्रमाणे राज्यातील सर्व ग्रामपंचायतींनी दिनांक १० नोव्हेंबर २०२२ या रोजी संपुर्ण राज्यातील सर्व ग्रामपंचायतीमध्ये मतदार यादीच्या विशेष संक्षिप्त पुनरिक्षण कार्यक्रमासाठी एका विशेष ग्रामसभेचे आयोजन करून त्याबाबतचा अहवाल जिल्हाधिकारी तथा जिल्हा निवडणूक अधिकारी यांच्याकडे पाठवावा. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी या विशेष ग्रामसभा या प्रत्येक

ग्रामपंचायतीमध्ये होतील याची दक्षता घ्यावी व तशा सुचना त्यांनी त्यांच्यास्तरावरूनही ग्रामपंचायतीना द्याव्यात.

५. या संदर्भात व्यापक योग्य ती प्रसिध्दी गावपातळीवर होईल याचीही दक्षता संबंधीत पंचायत समित्यांनी घ्यावी. याबाबतच्या प्रसिध्दीसाठीचा कंटेट जिल्हा निवडणूक अधिकारी/मतदार नोंदणी अधिकारी/सहायक मतदार नोंदणी अधिकारी यांचेकडून उपलब्ध करून घ्यावा. याची प्रसिध्दी प्रत्यक्ष ग्रामसभेच्या १० दिवस अगोदर करावी. जेणेकरून जास्तीत जास्त ग्रामस्थांचा सहभाग वाढेल.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०९१९१८११०५३०२० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(मनोज जाधव)

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे खाजगी सचिव.
२. मा. अपर मुख्य सचिव तथा मुख्य निवडणूक अधिकारी मंत्रालय, मुंबई.
३. जिल्हा निवडणूक अधिकारी, सर्व जिल्हे.
४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व).
५. उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी, पंचायत, सर्व जिल्हा परिषद.
६. गट विकास अधिकारी, पंचायत समिती, सर्व.
७. ग्राम सेवक किंवा ग्राम विस्तार अधिकारी, सर्व ग्रामपंचायती.
८. निवड नस्ती.